

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญ

การพัฒนาเศรษฐกิจที่จะทำให้คนส่วนใหญ่มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นอย่างทั่วถึง ก็ต้องมีการกระจายการพัฒนาหรือกระจายโอกาสของการได้รับผลประโยชน์ตอบแทนทางเศรษฐกิจแก่คนในสังคมอย่างเป็นธรรม เพราะการกระจายผลตอบแทนทางการผลิตและความเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตที่เป็นธรรมและเหมาะสมจะนำไปสู่การกระจายรายได้และความมั่งคั่งของผู้คนในสังคมที่เป็นธรรมและเหมาะสมด้วย

สำหรับประเทศไทยนั้น ถึงแม้ว่ากระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจที่ผ่านมา ได้ช่วยสร้างความเติบโตทางเศรษฐกิจ และลดปัญหาความยากจนของคนในประเทศได้ในระดับหนึ่ง แต่ปัญหาความเหลื่อมล้ำของการพัฒนาที่เอื้อประโยชน์ให้กับคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง ในขณะที่คนอีกกลุ่มหนึ่งหรืออีกพื้นที่หนึ่งได้รับโอกาสหรือได้ประโยชน์จากผลการพัฒนาโดยรวมน้อยกว่า สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการจัดสรรทรัพยากรของสังคมโดยรวมที่ไม่เหมาะสม และขาดประสิทธิภาพ ทำให้การพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศเป็นไปอย่างไม่เข้มแข็งและขาดความยั่งยืน

การกระจายการพัฒนาที่เป็นธรรมจะมีส่วนส่งเสริมความเข้มแข็งและความยั่งยืนของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ เพราะการที่ประชาชนมีรายได้อย่างทั่วถึงจะช่วยเพิ่มอำนาจซื้อและยกระดับการบริโภคของสังคมให้กว้างขวางออกไป ส่งผลให้เกิดการลงทุนและการผลิตอย่างต่อเนื่องผลักดันการเติบโตของระบบเศรษฐกิจให้เป็นไปอย่างเข้มแข็ง ส่วนการเติบโตทางเศรษฐกิจที่คนส่วนใหญ่ไม่ได้รับผลตอบแทนอย่างทั่วถึง แม้จะมีผลช่วยสร้างงานและรายได้ ลดปัญหาความยากจนและเพิ่มคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้บ้าง แต่เป็นการพัฒนาที่ไม่ยั่งยืนมีผลได้เพียงชั่วระยะหนึ่ง เมื่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจหยุดชะงักหรือหดตัวลง ปัญหาที่สะสมไว้จะมีความรุนแรงและแก้ไขได้ยากกว่าสังคมที่มีการกระจายผลตอบแทนอย่างทั่วถึงเป็นธรรม ซึ่งถ้าหากความแตกต่างของฐานะความเป็นอยู่ของประชาชนในสังคมมีมากขึ้น จะก่อให้เกิดความขัดแย้งแย่งประโยชน์ระหว่างกลุ่มชน และนำไปสู่ปัญหาทางสังคมและการเมืองอื่น ๆ จนเป็นข้อจำกัดต่อการพัฒนาความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2546)

จากตารางที่ 1.1 แสดงค่าดัชนีเงินและส่วนแบ่งของรายได้ระหว่างกลุ่มผู้มีรายได้สูงสุดกับกลุ่มผู้มีรายได้ต่ำสุด พบว่า สถานการณ์การกระจายรายได้ของประเทศไทยที่ผ่านมาในอดีตจนถึงปัจจุบันมีความเหลื่อมล้ำกันมากขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อพิจารณาจากค่าดัชนีเงิน ในช่วงปี พ.ศ.2531-2545 พบว่า ค่าดัชนีเงินมีค่าเพิ่มขึ้นจาก 0.485 เป็น 0.501 จะเห็นได้ว่า ค่าดัชนีเงินมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ซึ่งแสดงว่า การกระจายรายได้ของประเทศไทยมีความเหลื่อมล้ำกันมากขึ้น

เมื่อพิจารณาจากส่วนแบ่งของรายได้ระหว่างกลุ่มผู้มีรายได้สูงสุดกับกลุ่มผู้มีรายได้ต่ำสุด พบว่า กลุ่มผู้มีรายได้สูงสุดจำนวนร้อยละ 20 จากจำนวนประชากรทั้งหมด มีสัดส่วนของรายได้เฉลี่ยร้อยละ 55.6 ของรายได้ทั้งหมด และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในทุกปี โดยในปี พ.ศ.2531-2545 กลุ่มผู้มีรายได้สูงสุด 20% มีสัดส่วนของรายได้เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 51.2 เป็นร้อยละ 55.2 ของรายได้ทั้งหมด ส่วนกลุ่มผู้มีรายได้ต่ำสุดจำนวนร้อยละ 20 จากจำนวนประชากรทั้งหมด มีสัดส่วนของรายได้เฉลี่ยร้อยละ 4.4 ของรายได้ทั้งหมดและมีแนวโน้มลดลงในทุกปี โดยในปี พ.ศ.2531-2545 กลุ่มผู้มีรายได้ต่ำสุด 20% มีสัดส่วนของรายได้ลดลงจากร้อยละ 5.2 เป็นร้อยละ 4.2 ของรายได้ทั้งหมด ซึ่งแสดงให้เห็นว่า เมื่อเวลาผ่านไป กลุ่มผู้มีรายได้สูงกลับมีรายได้เพิ่มสูงขึ้นในขณะที่กลุ่มผู้มีรายได้ต่ำกลับมีรายได้ลดลง ดังแสดงในตารางที่ 1.1

ตารางที่ 1.1 ค่าดัชนีเงินและส่วนแบ่งของรายได้ระหว่างกลุ่มผู้มีรายได้สูงสุดกับกลุ่มผู้มีรายได้ต่ำสุด ปี พ.ศ. 2531-2545

ปี	ดัชนีเงิน	กลุ่มรายได้ต่ำสุด 20%	กลุ่มรายได้สูงสุด 20%
2531	0.485	5.2	51.2
2533	0.524	4.9	54.1
2535	0.536	4.5	55.6
2537	0.527	4.0	57.7
2539	0.515	4.2	56.7
2541	0.511	4.2	56.5
2543	0.525	3.9	57.8
2545	0.501	4.2	55.2
เฉลี่ย		4.4	55.6

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2547)

เมื่อพิจารณาความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้ในระดับภูมิภาคเปรียบเทียบระหว่าง ปี พ.ศ. 2543 – 2545 พบว่า ความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้โดยรวมของประเทศไทยมีค่าลดต่ำลง โดยมีค่าดัชนีจีนิลดลงจาก 0.525 เป็น 0.501 แสดงว่ามีการกระจายรายได้ที่ดีขึ้นเล็กน้อย เมื่อเปรียบเทียบความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ระหว่างภาคเกษตรกับนอกภาคเกษตรในทุกภูมิภาคของประเทศไทย พบว่า ความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้นอกภาคเกษตรจะมีมากกว่าในภาคเกษตร ภูมิภาคที่มีความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้สูงสุด คือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และรองลงมา คือ ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคกลาง และกรุงเทพมหานคร ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาในภาคเหนือ จะพบว่า เมื่อเปรียบเทียบระหว่างปี พ.ศ.2543 และ 2545 การกระจายรายได้ของภาคเหนือมีการกระจายรายได้ดีขึ้นเล็กน้อย โดยค่าดัชนีจีนิมีค่าลดลงจาก 0.529 เป็น 0.500 อย่างไรก็ตาม ภาคเหนือยังมีค่าดัชนีจีนิอยู่ในระดับสูง ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ภาคเหนือมีความเหลื่อมล้ำในการกระจายรายได้สูง และพบว่า การกระจายรายได้ระหว่างภาคเกษตรและนอกภาคเกษตร ยังมีความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ที่แตกต่างกันมาก เมื่อเปรียบเทียบค่าดัชนีจีนิระหว่างภาคเกษตรกับนอกภาคเกษตร ในปี พ.ศ. 2545 พบว่าค่าดัชนีจีนินอกภาคเกษตรมีค่าเท่ากับ 0.490 ในขณะที่ค่าดัชนีจีนิในภาคเกษตรมีค่าเท่ากับ 0.415 แสดงให้เห็นว่า ปัญหาของความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ของภาคเหนือมาจากสาขานอกภาคเกษตร ดังแสดงในตารางที่ 1.2

ตารางที่ 1.2 ค่าดัชนีจีนิระดับภาค ปี พ.ศ. 2543-2545

ค่าดัชนีจีนิ	รวม		ภาคเกษตร		นอกภาคเกษตร	
	2543	2545	2543	2545	2543	2545
ทั่วประเทศ	0.525	0.501	0.457	0.444	0.498	0.478
กรุงเทพฯ	0.427	0.451	0.358	0.473	0.425	0.448
ภาคกลาง	0.483	0.463	0.468	0.438	0.472	0.442
ภาคเหนือ	0.529	0.500	0.424	0.415	0.516	0.490
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	0.550	0.527	0.409	0.396	0.524	0.499
ภาคใต้	0.519	0.483	0.495	0.463	0.508	0.462

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2547)

จากตารางที่ 1.3 แสดงมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดเฉลี่ยต่อหัว ในราคาปี 2531 ของภาคเหนือตอนบน ในช่วงปี พ.ศ.2539-2545 พบว่า จังหวัดในภาคเหนือตอนบนมีมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดเฉลี่ยต่อหัวแตกต่างกันมาก โดยมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดต่อหัวระหว่างจังหวัดที่มีค่าเฉลี่ย 8 ปีของมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดเฉลี่ยต่อหัวต่ำสุดกับจังหวัดที่มีค่าเฉลี่ย 8 ปีของมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดเฉลี่ยต่อหัวสูงสุด มีมูลค่าระหว่าง 16,431 – 63,624 บาทต่อปี โดยจังหวัดที่มีค่าเฉลี่ย 8 ปีของมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดเฉลี่ยต่อหัวสูงที่สุด 3 อันดับแรกได้แก่จังหวัดลำพูน เชียงใหม่ และลำปาง ตามลำดับ โดยมีมูลค่าเท่ากับ 63,624 , 30,879 และ 30,355 บาทต่อปี ตามลำดับ ส่วนจังหวัดพะเยาเป็นจังหวัดที่มีค่าเฉลี่ย 8 ปีของมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดเฉลี่ยต่อหัวต่ำที่สุด โดยมีมูลค่าเท่ากับ 16,431 บาทต่อปี

จะสังเกตได้ว่าเมื่อทำการเปรียบเทียบมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดเฉลี่ยต่อหัวระหว่างจังหวัดในภาคเหนือตอนบนจะมีค่าที่แตกต่างกันมาก ซึ่งแสดงว่าการกระจายการผลิตระหว่างจังหวัดมีความเหลื่อมล้ำกันสูง ดังแสดงในตารางที่ 1.3

ตารางที่ 1.3 มูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดเฉลี่ยต่อหัว ในราคาปี 2531 ของภาคเหนือตอนบน ปี พ.ศ. 2539-2545

หน่วย : บาทต่อปี

ลำดับที่	จังหวัด	2539	2540	2541	2542	2543	2544	2545	เฉลี่ย 8 ปี
1	ลำพูน	38,106	67,009	71,765	61,641	74,498	64,459	67,892	63,624
2	เชียงใหม่	34,285	33,299	30,314	29,685	28,140	28,836	31,593	30,879
3	ลำปาง	33,482	32,943	29,488	28,186	28,167	29,611	30,611	30,355
4	ตาก	26,218	24,879	23,130	24,152	28,417	29,042	29,458	26,471
5	แม่ฮ่องสอน	20,018	20,221	18,931	19,751	19,414	19,349	19,761	19,635
6	น่าน	18,731	17,566	16,107	18,508	16,282	16,194	17,295	17,240
7	เชียงราย	18,745	17,109	16,326	16,425	16,784	16,911	17,749	17,150
8	แพร่	17,953	16,796	15,477	16,172	16,138	16,318	16,844	16,528
9	พะเยา	18,224	17,371	15,179	16,111	15,808	15,796	16,526	16,431

ที่มา : จำนวนจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2547)

จากตารางที่ 1.4 แสดงมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดเฉลี่ยต่อหัว ในราคาปี 2531 ของภาคเหนือตอนล่าง ในช่วงปี พ.ศ.2539-2545 พบว่า มูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดเฉลี่ยต่อหัวของแต่ละจังหวัดมีมูลค่าที่ไม่แตกต่างกันมากนัก โดยมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดเฉลี่ยต่อหัวระหว่างจังหวัดที่มีค่าเฉลี่ย 8 ปีของมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดเฉลี่ยต่อหัวต่ำสุดกับจังหวัดที่มีค่าเฉลี่ย 8 ปีของมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดเฉลี่ยต่อหัวสูงสุด มีมูลค่าระหว่าง 17,302 – 27,162 บาทต่อปี โดยจังหวัดที่มีค่าเฉลี่ย 8 ปีของมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดเฉลี่ยต่อหัวสูงที่สุด 3 อันดับแรกได้แก่จังหวัดพิษณุโลก กำแพงเพชร และนครสวรรค์ ตามลำดับ โดยมีมูลค่าเท่ากับ 27,162 26,902 และ 24,970 บาทต่อปี ตามลำดับ ส่วนจังหวัดเพชรบูรณ์เป็นจังหวัดที่มีค่าเฉลี่ย 8 ปีของมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดเฉลี่ยต่อหัวต่ำที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 8 ปีของมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดเฉลี่ยต่อหัวเท่ากับ 17,302 บาทต่อปี

จากข้อมูลดังกล่าวจะสังเกตได้ว่า มูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดเฉลี่ยต่อหัวของแต่ละจังหวัดมีมูลค่าไม่แตกต่างกันมากนัก ซึ่งแสดงว่าการกระจายการผลิตระหว่างจังหวัดในภาคเหนือตอนล่างมีค่าใกล้เคียงกัน ดังแสดงในตารางที่ 1.4

ตารางที่ 1.4 มูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดเฉลี่ยต่อหัว ในราคาปี 2531 ของภาคเหนือตอนล่าง ปี พ.ศ. 2539-2545

หน่วย : บาทต่อปี

ลำดับที่	จังหวัด	2539	2540	2541	2542	2543	2544	2545	เฉลี่ย 8 ปี
1	พิษณุโลก	29,317	27,677	26,101	27,953	27,141	25,486	26,458	27,162
2	กำแพงเพชร	27,681	25,669	23,953	25,135	26,519	24,661	34,695	26,902
3	นครสวรรค์	27,369	25,921	22,952	23,527	23,084	24,641	27,295	24,970
4	อุทัยธานี	23,524	22,136	21,091	21,606	23,426	22,562	22,951	22,471
5	อุตรดิตถ์	24,299	23,527	20,994	22,700	20,389	20,026	21,424	21,908
6	พิจิตร	19,821	19,669	19,490	19,522	20,526	21,470	23,408	20,558
7	สุโขทัย	20,736	19,338	18,022	18,377	18,853	19,807	18,851	19,141
8	เพชรบูรณ์	18,975	16,925	16,288	16,696	16,694	18,060	17,477	17,302

ที่มา : จำนวนจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2547)

เมื่อทำการเปรียบเทียบมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดเฉลี่ยต่อหัว ในราคาปี 2531 ระหว่างภาคเหนือตอนบนและภาคเหนือตอนล่างแล้ว พบว่า จังหวัดในภาคเหนือตอนบนมีความเหลื่อมล้ำในการกระจายการผลิตระหว่างจังหวัดมากกว่าจังหวัดในภาคเหนือตอนล่าง ดังนั้นผู้ศึกษาจึงต้องการศึกษาความเหลื่อมล้ำในการกระจายการผลิตในภาคเหนือตอนบน โดยศึกษาว่าความเหลื่อมล้ำของการกระจายการผลิตเกิดจากการผลิตในสาขาการผลิตใด

จากตารางที่ 1.5 แสดงมูลค่าการผลิตของภาคเหนือตอนบน โดยแยกตามสาขาการผลิต ในช่วงปี พ.ศ.2538-2545 เมื่อพิจารณาจากมูลค่าการผลิตเฉลี่ยในแต่ละสาขาการผลิต จะเห็นได้ว่ามูลค่าการผลิตในสาขาบริการมีมูลค่าสูงที่สุด รองลงมาคือสาขาอุตสาหกรรม และสาขาเกษตรกรรม ตามลำดับ โดยมีมูลค่าการผลิตเฉลี่ยเท่ากับ 78,939 , 51,813 และ 20,266 ล้านบาท ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาจากสัดส่วนการผลิตของแต่ละสาขาการผลิต จะเห็นได้ว่าสาขาบริการเป็นสาขาการผลิตที่มีสัดส่วนของการผลิตสูงที่สุดในภาคเหนือตอนบน โดยมีสัดส่วนการผลิตเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 52.30 สาขาอุตสาหกรรม มีสัดส่วนการผลิตเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 34.28 และสาขาเกษตรกรรม มีสัดส่วนการผลิตเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 13.42 ตามลำดับ จะเห็นได้ว่า สาขาบริการเป็นสาขาการผลิตที่มีความสำคัญมากที่สุด โดยมีสัดส่วนของการผลิตมากกว่าร้อยละ 50 ของมูลค่าการผลิตทั้งหมดในภาคเหนือตอนบน ดังแสดงในตารางที่ 1.5

ตารางที่ 1.5 มูลค่าการผลิตของภาคเหนือตอนบน ในราคาคงที่ปี 2531 แบ่งตามสาขาการผลิต

หน่วย : ล้านบาท

ปี พ.ศ.	เกษตร	%	อุตสาหกรรม	%	บริการ	%	รวม
2538	18,642	13.12	46,592	32.78	76,888	54.10	142,122
2539	20,149	13.29	51,225	33.79	80,245	52.93	151,619
2540	19,378	12.20	58,648	36.93	80,762	50.86	158,788
2541	19,606	13.05	52,501	34.95	78,092	51.99	150,199
2542	20,355	13.89	48,891	33.36	77,326	52.76	146,572
2543	20,504	13.56	52,714	34.87	77,951	51.57	151,169
2544	20,440	13.68	49,831	33.34	79,184	52.98	149,455
2545	23,055	14.57	54,102	34.19	81,063	51.23	158,220
เฉลี่ย	20,266	13.42	51,813	34.28	78,939	52.30	

ที่มา : คำนวณจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2547)

เมื่อพิจารณามูลค่าการผลิตเฉลี่ยต่อหัวในแต่ละสาขาการผลิตเป็นรายจังหวัดในเขตภาคเหนือตอนบน ซึ่งแบ่งออกเป็น สาขาเกษตรกรรม สาขาอุตสาหกรรม และสาขาบริการ พบว่า มีการกระจายการผลิตในแต่ละจังหวัดที่แตกต่างกันไปในแต่ละสาขาการผลิต โดยมีรายละเอียดดังนี้

จากตารางที่ 1.6 แสดงมูลค่าการผลิตเฉลี่ยต่อหัวในสาขาเกษตรกรรมของภาคเหนือตอนบน จะเห็นได้ว่ามูลค่าการผลิตเฉลี่ยต่อหัวในแต่ละจังหวัดมีมูลค่าไม่แตกต่างกันมากนัก โดยมีมูลค่าเฉลี่ยต่อหัวอยู่ในช่วง 8,093 - 17,105.7 บาทต่อปี สัดส่วนของมูลค่าการผลิตเฉลี่ยต่อหัวระหว่างจังหวัดที่มีมูลค่าการผลิตเฉลี่ยต่อหัวต่ำสุดกับจังหวัดที่มีมูลค่าการผลิตเฉลี่ยต่อหัวสูงสุด มีสัดส่วนระหว่างร้อยละ 7.60 - 16.06 โดยจังหวัดตากมีมูลค่าการผลิตเฉลี่ยต่อหัวในสาขาเกษตรกรรมสูงสุด และจังหวัดแพร่มีมูลค่าการผลิตเฉลี่ยต่อหัวในสาขาเกษตรกรรมต่ำสุด สัดส่วนการผลิตประมาณร้อยละ 56 ของสัดส่วนการผลิตทั้งหมดอยู่ใน 4 จังหวัดแรก คือจังหวัดตาก เชียงใหม่ ลำพูน และพะเยา ตามลำดับ ดังแสดงในตารางที่ 1.6

ตารางที่ 1.6 มูลค่าการผลิตเฉลี่ยต่อหัวในสาขาเกษตรกรรมของจังหวัดในภาคเหนือตอนบน

หน่วย : บาทต่อปี

ลำดับที่	จังหวัด	มูลค่าการผลิตเฉลี่ยต่อหัว สาขาเกษตรกรรม	ร้อยละ
1	ตาก	17,105.7	16.06
2	เชียงใหม่	16,390.6	15.39
3	ลำพูน	15,824.0	14.86
4	พะเยา	10,840.8	10.18
5	เชียงราย	10,219.3	9.60
6	น่าน	9,772.3	9.18
7	แม่ฮ่องสอน	9,730.8	9.14
8	ลำปาง	8,512.9	7.99
9	แพร่	8,093.0	7.60
รวม		106,489.5	100.00

ที่มา: คำนวณจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2547)

หมายเหตุ : มูลค่าการผลิตเฉลี่ยต่อหัวในสาขาเกษตรกรรม คัดจากราคาครั้งที่ 2531 และเป็น

ค่าเฉลี่ย 8 ปี (ปี 2538 - 2545)

ในสาขาอุตสาหกรรม พบว่า มูลค่าการผลิตเฉลี่ยต่อหัวในแต่ละจังหวัดในภาคเหนือตอนบน มีมูลค่าที่แตกต่างกันมาก เมื่อเปรียบเทียบมูลค่าการผลิตเฉลี่ยต่อหัวระหว่างจังหวัดที่มีมูลค่าการผลิตเฉลี่ยต่อหัวต่ำสุดกับจังหวัดที่มีมูลค่าการผลิตเฉลี่ยต่อหัวสูงสุด จะพบว่า มีมูลค่าการผลิตอยู่ในช่วง 26,593 – 266,978 บาทต่อปี ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนระหว่าง ร้อยละ 3.35 – 33.68 โดยจังหวัดลำพูนมีมูลค่าการผลิตเฉลี่ยต่อหัวในสาขาอุตสาหกรรมสูงสุด และจังหวัดแพร่มีมูลค่าการผลิตเฉลี่ยต่อหัวในสาขาอุตสาหกรรมต่ำสุด สัดส่วนการผลิตประมาณร้อยละ 50 อยู่ใน 2 จังหวัดแรก คือจังหวัดลำพูนและลำปาง ดังแสดงในตารางที่ 1.7

ตารางที่ 1.7 มูลค่าการผลิตเฉลี่ยต่อหัวในสาขาอุตสาหกรรมของจังหวัดในภาคเหนือตอนบน

หน่วย : บาทต่อปี

ลำดับที่	จังหวัด	มูลค่าการผลิตเฉลี่ยต่อหัว สาขาอุตสาหกรรม	ร้อยละ
1	ลำพูน	266,987.1	33.68
2	ลำปาง	126,536.5	15.96
3	ตาก	108,035.8	13.63
4	แม่ฮ่องสอน	95,367.8	12.03
5	เชียงใหม่	62,744.0	7.92
6	น่าน	39,754.7	5.02
7	พะเยา	35,574.4	4.49
8	เชียงราย	31,096.5	3.92
9	แพร่	26,593.0	3.35
รวม		792,689.8	100.00

ที่มา: คำนวณจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2547)

หมายเหตุ : มูลค่าการผลิตเฉลี่ยต่อหัวในสาขาอุตสาหกรรม คัดจากราคาคงที่ปี 2531 และเป็น

ค่าเฉลี่ย 8 ปี (ปี 2538 – 2545)

ในสาขาบริการ พบว่า มูลค่าการผลิตเฉลี่ยต่อหัวในแต่ละจังหวัดในภาคเหนือตอนบน มีมูลค่าที่แตกต่างกันไม่มากนัก เมื่อเปรียบเทียบมูลค่าการผลิตเฉลี่ยต่อหัวระหว่างจังหวัดที่มีมูลค่าการผลิตเฉลี่ยต่อหัวต่ำสุดกับจังหวัดที่มีมูลค่าการผลิตเฉลี่ยต่อหัวสูงสุด จะพบว่า มีมูลค่าการผลิตอยู่ในช่วง 58,361.7 – 140,261 บาทต่อปี ซึ่งคิดเป็นสัดส่วนระหว่าง ร้อยละ 7.29 – 17.58 โดยจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีมูลค่าการผลิตเฉลี่ยต่อหัวในสาขาบริการสูงสุด และจังหวัดลำพูนมีมูลค่าการผลิตเฉลี่ยต่อหัวในสาขาบริการต่ำสุด สัดส่วนการผลิตประมาณร้อยละ 53 อยู่ใน 4 จังหวัดแรก คือ จังหวัดแม่ฮ่องสอน ตาก น่าน และพะเยา ดังแสดงในตารางที่ 1.8

ตารางที่ 1.8 มูลค่าการผลิตเฉลี่ยต่อหัวในสาขาบริการของจังหวัดในภาคเหนือตอนบน

หน่วย : บาทต่อปี

ลำดับที่	จังหวัด	มูลค่าการผลิตเฉลี่ยต่อหัว ในสาขาบริการ	ร้อยละ
1	แม่ฮ่องสอน	140,261.0	17.53
2	ตาก	98,615.9	12.32
3	น่าน	97,768.5	12.22
4	พะเยา	85,958.0	10.74
5	เชียงใหม่	85,709.6	10.71
6	เชียงราย	81,822.8	10.23
7	ลำปาง	80,709.2	10.09
8	แพร่	71,000.9	8.87
9	ลำพูน	58,361.7	7.29
รวม		800,207.7	100.00

ที่มา: คำนวณจากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2547)

หมายเหตุ : มูลค่าการผลิตเฉลี่ยต่อหัวในสาขาบริการ คัดจากราคาคงที่ปี 2531 และเป็นค่าเฉลี่ย

8 ปี (ปี 2538 – 2545)

จะเห็นได้ว่า จังหวัดในภาคเหนือตอนบน จะมีมูลค่าการผลิตเฉลี่ยต่อหัวในสาขาบริการสูงที่สุด รองลงมาคือสาขาอุตสาหกรรม และสาขาเกษตรกรรมตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบการกระจายการผลิตในแต่ละสาขาการผลิตเป็นรายจังหวัด พบว่าสาขานอกภาคเกษตรมีการกระจายการผลิต

ระหว่างจังหวัดที่แตกต่างกันมากกว่าในสาขาเกษตรกรรม ดังนั้นผู้ศึกษาจึงต้องการศึกษาว่า จังหวัดในภาคเหนือตอนบนมีความไม่เท่าเทียมกันในการกระจายการผลิตมากน้อยเพียงใด

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. ศึกษาเปรียบเทียบความไม่เท่าเทียมกันของการกระจายการผลิตของจังหวัดและความไม่เท่าเทียมระหว่างสาขาการผลิตภายในจังหวัดในเขตภาคเหนือตอนบน ในช่วงปี พ.ศ. 2538 – 2545
2. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความไม่เท่าเทียมของการกระจายการผลิตของจังหวัดกับมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดเฉลี่ยต่อหัวของจังหวัดในเขตภาคเหนือตอนบน ในช่วงปี พ.ศ. 2538-2545

1.3 ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

1. เพื่อให้ทราบถึงความไม่เท่าเทียมกันของการกระจายการผลิตของจังหวัดและในแต่ละสาขาการผลิตของจังหวัดในเขตภาคเหนือตอนบน
2. เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการเข้าใจและนำมาใช้ในการวางแผนนโยบายทางเศรษฐกิจอื่น ๆ ที่อาจเกี่ยวข้อง

1.4 ขอบเขตการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ ทำการศึกษาเปรียบเทียบการกระจายการผลิตในแต่ละจังหวัดในเขตภาคเหนือตอนบน ประกอบด้วย 9 จังหวัด คือ เชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน ลำปาง แม่ฮ่องสอน พะเยา แพร่ น่าน และตาก และศึกษาสาเหตุที่ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันในการกระจายการผลิตในแต่ละสาขาการผลิตของจังหวัดในเขตภาคเหนือตอนบน ในช่วงปี พ.ศ. 2538 – 2545 โดยจะทำการแบ่งสาขาการผลิตออกเป็น 3 สาขาใหญ่ คือ

- 1) สาขาเกษตรกรรม ประกอบด้วย เกษตรกรรม, การล่าสัตว์, การป่าไม้ และการประมง
- 2) สาขาอุตสาหกรรม ประกอบด้วย การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน, การผลิต, การไฟฟ้า ก๊าซและการประปา และการก่อสร้าง
- 3) สาขาบริการ ประกอบด้วย การขายส่งการขายปลีก, โรงแรมและภัตตาคาร, การขนส่งคมนาคม, การเงินการธนาคาร, กิจการด้านอสังหาริมทรัพย์, การบริหารราชการและการป้องกันประเทศ, การศึกษา, งานด้านสุขภาพและงานสังคมสงเคราะห์ และบริการด้านอื่น ๆ